

Kindermoord en kinderdoodslag

<https://hdl.handle.net/1874/237728>

1891

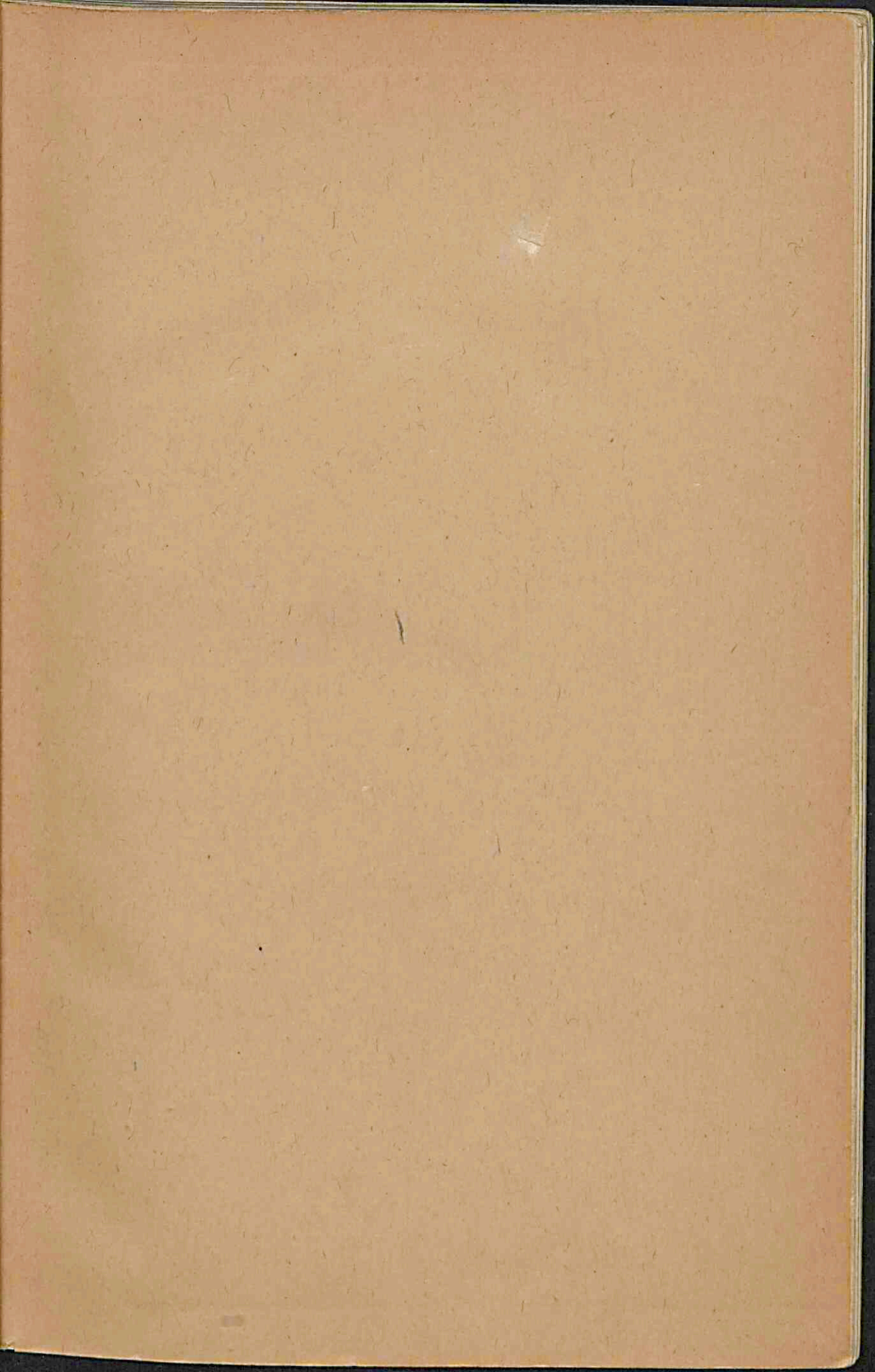
A. F. OCKERSE

KINDERMOORD EN KINDERDOODSLAG

NIJMEGEN
H. C. A. THIEME

1891

A. qu.
192

KINDERMOORD EN KINDERDOODSLAG

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

1170 7506

KINDERMOORD EN KINDERDOODSLAG

PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN

Doctor in de Rechtswetenschap

AAN DE RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT

NA MACHTIGING VAN DEN RECTOR-MAGNIFICUS

Dr. J. H. GALLÉE

Hoogleraar in de Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte

VOLGENS BESLUIT VAN DEN SENAAAT DER UNIVERSITEIT

TEGEN DE BEDENKINGEN VAN DE FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID

TE VERDEDIGEN

op Dinsdag den 20sten Januari 1891 des namiddags te 3¹/₂ ure,

DOOR

ALPHONSE FERNANDE OCKERSE

GEBOREN TE DJOCJOCARTA (JAVA)

NIJMEGEN — H. C. A. THIEME — 1891

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1908

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILL.

1908

CHICAGO, ILL.

CHICAGO, ILL.

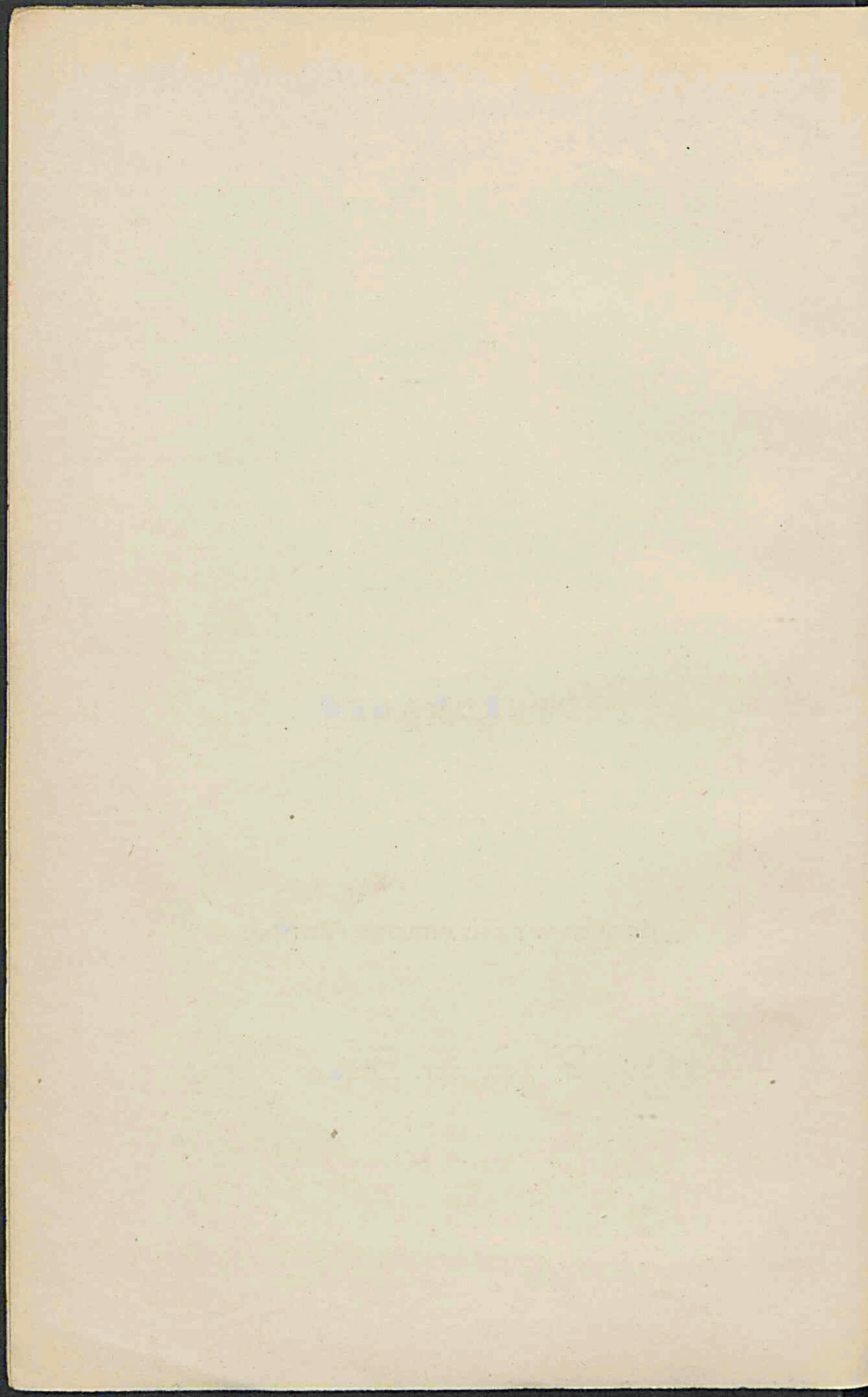

OPGEDRAGEN

AAN MIJN

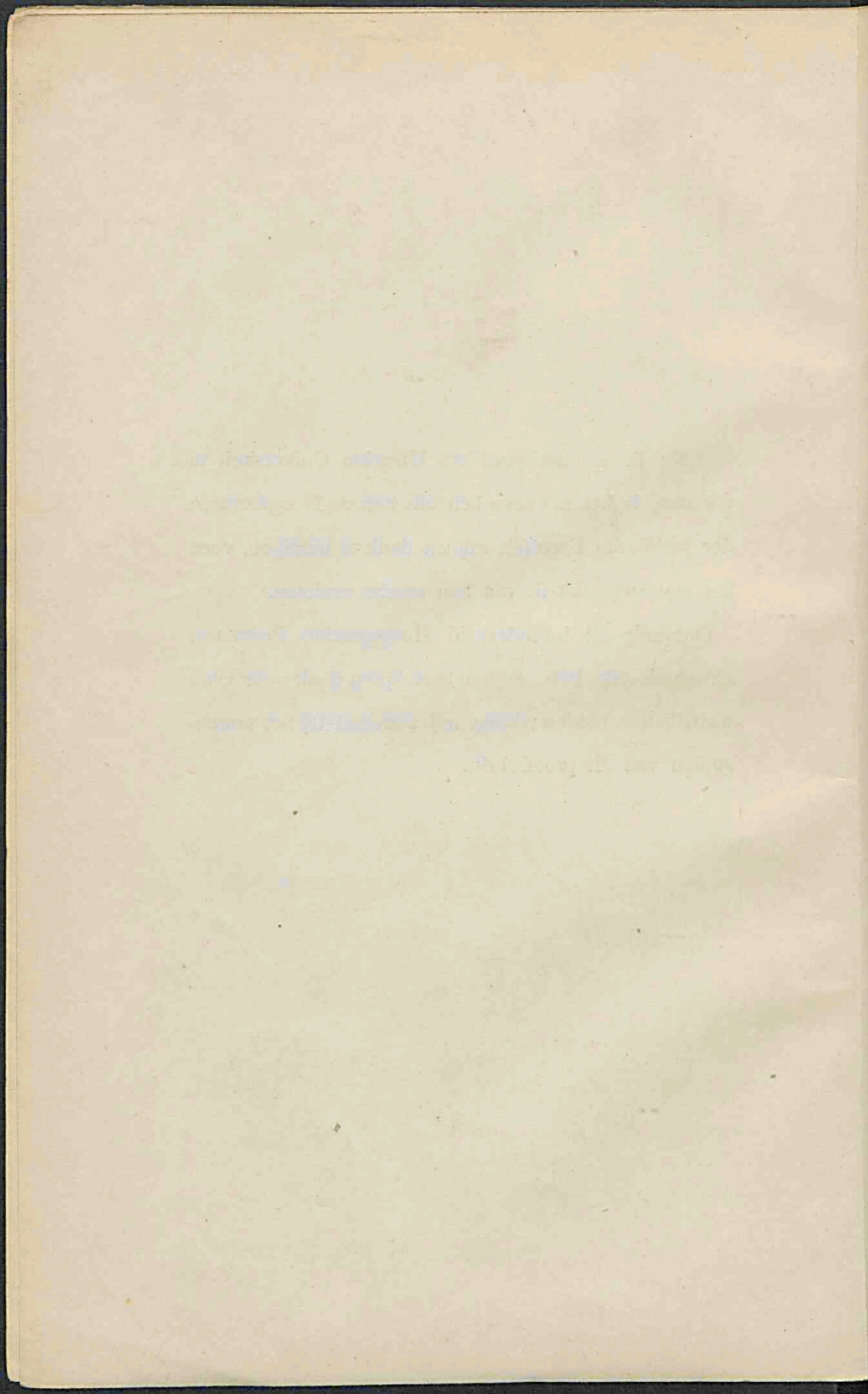
HOOGGEWAARDEERDEN YRIEND

P. van der Stijlen

Nu ik op het punt sta Utrechts Universiteit te verlaten, is het mij eene behoefte aan de Hoogleeraren der Juridische Faculteit mijnen dank te betuigen, voor het onderwijs dat ik van hen mocht genieten.

Ontvang gij inzonderheid Hooggeachte Promotor, Hooggeleerde Pols, mijnen hartelijken dank voor Uwe welwillende medewerking, mij verleend bij het samenstellen van dit proefschrift.

In ons tegenwoordig strafrecht wordt tegen kindermoord de straf gesteld in art. 291 Wb. v. Str. en tegen kinderdoodslag in art. 290. De belangrijke verandering, daardoor in ons strafrecht gebracht, is het best te waardeeren door eerst na te gaan hoe deze misdrijven werden gestraft vóór 1 September 1886, en daarbij terug te gaan tot de invoering van de Fransche wetboeken hier te lande.

Van die invoering tot 1854 werd kindermoord strafbaar gesteld met de doodstraf, welke echter zeer zelden werd toegepast. De Code Pénal stelde immers die straf in art. 302: „Tout coupable d'assassinat, de parricide, d'*infanticide* et d'empoisonnement sera puni de mort,” etc.

Maar de bekende wet van 29 Juni 1854 ¹⁾ (Stbl. n°. 102, art. 13 n°. 4), bracht eene belangrijke wijziging en bepaalde tegen kindermoord voor

1) Deze wet is afgeschaft bij de Invoeringswet van 15 April 1886, Stbl. n°. 64, art. 3.

de eerste maal door de ongehuwde moeder gepleegd als straf 5 tot 20 jaar tuchthuisstraf, met uitsluiting echter voor dit geval van de toepassing van de verzachtende omstandigheden.¹⁾

Bij deze bepaling wenschen wij een oogenblik stil te staan, om te kunnen nagaan wat voor onzen wetgever de beweegredenen zijn geweest, om haar te vervangen door de tegenwoordige tweevoudige bepalingen over dat misdrijf.

De wet van 1854 spreekt slechts van *kindermoord*, waaruit men letterlijk zou kunnen afleiden dat de kenmerken van moord moesten aanwezig zijn. Toch was dit niet het geval. Men volgde eenvoudig het verkeerde spraakgebruik, door de vertaling van den C. P. geijkt, dat duidelijk blijkt uit art. 300, waar het misdrijf van *infanticide*, *kindermoord*, uitdrukkelijk wordt omschreven als *meurtre*, doodslag, en *niet* assassinat of moord. En volkomen terecht werd door den Code alleen van doodslag gesproken, omdat de z.g.n. voorbedachte raad wel is waar mogelijk is, maar juist

1) Zie de slotbepaling van genoemd artikel van de wet van 1854.

in het gewone geval bij infanticide door de moeder hoogst zelden voorkomt. Deze handelt in den regel onder de werking van een affect. In den regel toch zal men bij dit misdrijf te doen hebben met eene verleide vrouw. De vrouw, die nu in zekere positie verkeert, heeft reeds langen tijd doorgebracht in angst en bezorgdheid, uit vrees voor de ontdekking van haren staat. Dikwijls zal de bevalling haar, die dit te voren niet gekend heeft, verrassen. De bedrogene, die reeds gedurende ettelijke maanden in overspannen geestestoestand heeft verkeerd, is, in hare verwachtingen teleurgesteld zijnde, aan vreeselijke lichaams- en zielslijden ten prooi en is op 't oogenblik van de haar onaangenaam verrassende bevalling van alle denkkraft beroofd. De toestand van zulk eene barende vrouw is zoowel psychisch als physisch abnormaal; vaak gaat hij gepaard met voorbijgaande verstandsverbijstering, ja, soms met algeheele bewusteloosheid. Op het oogenblik van de partus wordt de ongelukkige overstelpt door aandoeningen, die haar tot de onnatuurlijke daad brengen. Die aandoeningen zijn velerlei; ze kunnen zijn: de vrees voor de openbaarheid der

schande; het schaamtegevoel en berouw, welke gemoedsverstoringen haar sinds eenigen tijd onafgebroken hebben vervolgd; het gevoel van verlateheid, nu zij in den steek is gelaten door den vader van haar kind; dikwijls ook de vrees voor armoede, in welken rampzaligen toestand ook het kind zal moeten deelen. Daarbij komt ook nog de vrees van verstooten te zullen worden uit huis en haard. Is het nu een wonder dat dan — zonder dat er te voren overleg heeft plaats gehad, dus met haastig opzet of impetus — wanhoop en vertwijfeling de misdadige hand besturen, die slechts door één enkelen oogenblikkelijken vingerdruk op het nog zoo zachte hoofd of op den mond in staat is om aan de moeder de openbaarheid der schande en aan het kind het niet benijdenswaardige lot van eenen buiten den echt geborene te besparen?

Dat nu de wetgever van 1854 juist meer speciaal dit geval voor oogen heeft gehad en de zachtere strafbepaling stelde voor een geval, waarin hij het bestaan van een affect als vermoedelijk aanname is niet twijfelachtig. Het is dus evenmin twijfelachtig, dat hij, het woord „kindermoord” gebruikende, bepaaldelijk het in art. 300 C. P. omschre-

ven misdrijf bedoelde. Als eerste vereischte voor het misdrijf is dus ook volgens de wet van 1854 eenvoudig te stellen doodslag, meurtre.

De ongehuwde moeder. Deze uitdrukking, hoewel op zich zelve duidelijk, is niet nauwkeurig. Ze leidt tot eene door de wet wellicht niet gewilde beperking — soms ook uitbreiding — van het subject van het misdrijf. Beter zou het zijn geweest als die woorden waren vervangen door de uitdrukking: „eene buiten den echt zwanger geworden vrouw.” De beteekenis hiervan is dan: de vrouw die door elke andere dan de huwelijksgemeenschap zwanger is geworden. Deze redactie, die wellicht ook de gedachte van den wetgever beter teruggeeft, zou dan evenzeer omvat hebben de getrouwde vrouw, b.v. eene vrouw die, tengevolge van een gedurende de langdurige afwezigheid van haren man gepleegd overspel, bevallen is en het bedoelde misdrijf pleegt. Een ander voorbeeld is de vrouw, die van tafel en bed is gescheiden en wier huwelijk dus nog niet is ontbonden, bevalt van een kind ten gevolge van verboden omgang. Van den anderen kant zou de bepaling dan niet altijd omvat hebben de ongehuwde vrouw, b.v. waar

voor deze de reden der strafvermindering niet bestond. Eenige voorbeelden zullen dit aanwijzen. Onder die bepaling zou dan niet vallen het misdrijf, gepleegd door eene vrouw, die van haren man gescheiden is, op een kind, verwekt door haren man vóór de echtscheiding, alhoewel de vrouw nu toch ongehuwd is. Volgens de redactie van art. 13 n°. 4, zou ook zij zich degelijk kunnen beroepen op de mildere strafbepaling, iets wat niet de bedoeling van den wetgever kan zijn geweest. Hetzelfde geldt natuurlijk voor de weduwe.

Als vereischten voor de bestaanbaarheid van het misdrijf had men dus moeten stellen:

- 1°. het moet zijn gepleegd door de buiten den echt zwanger geworden vrouw.
- 2°. het object van het misdrijf moet zijn het buiten den echt verwekt kind.

Als 3de vereischte moet worden aangenomen het opzet. Dit is duidelijk, want de Code noemde infanticide meurtre, dus homicide commis volontairement (art. 295), en als de moeder die strafbare handeling had gepleegd zonder dat er dolus of opzet in het spel was, dan hadden wij te doen met culposen doodslag. Dus de wil der moeder

moest gericht zijn op de materieele daad n.l. het dooden en tevens op het gevolg, uit die daad voortgesproten, dat is in dit geval het omkomen van het kind. Als er slechts culpa aanwezig is, valt de strafbare handeling onder art. 319 C. P. ¹⁾: *Quiconque par maladresse, imprudence, inattention, negligence ou inobservation des réglemens aura commis involontairement un homicide, ou en aura involontairement été la cause, sera puni d'un emprisonnement de trois mois à deux ans et d'une amende de cinquante francs à six cents francs.*

Als 4de vereischte noemen wij dat het kind levend moet zijn. De handeling van dooden kan immers verricht worden slechts op een levend wezen. Degene, die de moeder beschuldigt van kindermoord, moet bewijzen dat het kind tijdens het plegen van de handeling levend was. Want men kan toch kwalijk beweren dat er voor het kind een vermoeden bestaat van levend geboren te zijn, zoolang niet bewezen is dat het niet dood was. Hoe vaak gebeurt het niet dat een kind dood geboren wordt of bij de verlossing sterft! Nooit zal de moeder

1) Onze bedoeling is natuurlijk: zoolang de wet van 1854 gold.

behoeven te bewijzen dat het dood was; dit zou strijden met den regel: *auctori incumbit probatio*.

Maar men zal mij wellicht tegenwerpen: Stel dat het kind dood was en de moeder, zonder bekend te zijn met die levenloosheid, de materieele daad verrichtte met het misdadig opzet om het wicht te doodden, dan is zij toch in elk geval strafbaar? Er is in dit geval poging tot kindermoord en deze moet toch gestraft worden?

Door deze vraag roert men een punt aan, dat zeer gewichtig is, een punt, dat verschillend wordt beslist door verschillende schrijvers. De *cardo quaestionis* is hier: is poging op een ondeugdelijk object of met een ondeugdelijk middel strafbaar, ja of neen? De beslissing van het Duitsche Reichsgericht en van vele schrijvers is dat die poging wel degelijk strafbaar is. Anders was steeds de beslissing onder den Code Pénal, hierop berustende dat er absolute onmogelijkheid bestaat om het misdrijf te plegen. Dit steunde op art. 2 C. P.: „*Tout tentative de crime, qui aura été manifestée par un commencement d'exécution, si elle n'a été suspendue ou si elle n'a manquée son effet que par des circonstances, indépendantes de la volonté*

de son auteur, est considérée comme le crime même." En terecht. Ter uitlegging van deze onze opinie zullen wij eerst de leer der poging in hoofd-trekken nagaan.

Wat is poging?

Poging is eene handeling tot uitvoering van een opzet, zonder dat het oogmerk wordt bereikt. Waarvan hangt de strafbaarheid der poging af? Hierover is men het niet eens en bestaan er verschillende theorieën.

De subjectieve theorie zoekt de strafbaarheid in het strafbare van den wil. De misdadige wil immers, zeggen de voorstanders, moet gestraft worden zoodra hij zich in eenige handeling openbaart. Bij deze meening kunnen wij ons niet aansluiten, want volgens haar komt men immers tot de cogitationis poena. Eene andere reden waarom wij de subjectieve theorie afkeuren is deze, dat volgens haar de strafbaarheid door den wil zou worden bepaald. Dit is eene verkeerde opvatting; de wil bepaalt de verantwoordelijkheid of met andere woorden: hij, wiens wil zich geopenbaard heeft in de materieele daad, is voor die handeling aansprakelijk. De strafbaarheid wordt daarentegen

bepaald door het karakter van de materieele daad dus door het gevolg daarvan. Laten wij dit door een voorbeeld duidelijk maken. De lichamelijke beweging van slaan wordt dooden of verminken, al naarmate dat er het gevolg van is. Bij de strafbare handeling wordt eerst door dat gevolg inbreuk gemaakt op het recht van eenen derde, en het is die inbreuk welke de handeling brengt op het terrein van het strafrecht en aan den wetgever aanleiding geeft om haar strafbaar te stellen. Zoo komen wij dan tot de objectieve theorie, die de strafbaarheid zoekt in het gevolg van de daad. Het gevolg van poging is het gevaar voor iemands rechten of leven. Er is ook aansprakelijkheid want het gevolg is gewild. Het ligt immers opgesloten in het oogmerk. De mate van strafbaarheid wordt dus bepaald door de straf op het mislukt gevolg. Zoo zien wij dat poging tot een misdrijf, zal zij strafbaar zijn, moet voldoen aan deze 3 vereischten:

I. Er zij opzet aanwezig.

Zonder dit vereischte kan men volstrekt niet spreken van poging. Dit is duidelijk, want poging is immers mislukt opzet. Is de poging niet mislukt dan hebben wij

niet meer met poging te doen, maar met de strafbare handeling. Poging tot een culpoos misdrijf is natuurlijk niet bestaanbaar.

II. Er zij begin van uitvoering.

Het opzet moet zich hebben geopenbaard in eene voor zinnelijke waarneming vatbare daad. Maar wat is nu begin van uitvoering en wanneer is het aanwezig? Begin van uitvoering is als er eene daad is verricht, die een van de objectieve vereischten van het misdrijf in het leven roept. Alles, wat daaraan voorafgaat, is voorbereiding en men verwarre dit dus niet met begin van uitvoering. Een voorbeeld moge dit ophelderen. Nemen wij het misdrijf van diefstal met braak. Hierbij zijn de voorbereidingsmaatregelen o. a. het aanschaffen en plaatsen van een ladder, het meênnemen van ijzeren stangen om deuren of ramen open te breken.

De braak is een objectief vereischte van het misdrijf en dus een begin van uitvoering.

III. Niet voltooiing, veroorzaakt door omstandigheden, die van buiten af komen en dus van zijn wil onafhankelijk zijn.

De niet-voltooiing door vrijwillige terugtreding echter ontnemt aan de poging hare strafbaarheid. Dat er in dat geval geen strafbaarheid van poging wordt aangenomen is niet omdat de rechtvaardigheid dat eischt, maar het is om het belang, dat de maatschappij er bij heeft dat het misdrijf niet voltooid wordt, onverschillig welke de motieven zijn, die den dader — beter gezegd den beginnenden dader — er toe geleid hebben zijne poging te staken. Het motief zal in den regel zijn vrees voor ontdekking, dikwijls ook berouw. Ware de poging zelfs bij vrijwillige terugtreding toch strafbaar, dan zou de beginnende dader er eerder toe geneigd zijn zijne poging door te zetten, denkende: ik ben nu eenmaal begonnen en of ik staak of ik voortzet, ik word toch gestraft bij eventueele ontdekking, dus ik zal toch maar trachten het beoogde doel te bereiken.

Voldoet nu de zoogenaamde poging op een ondeugdelijk object of met een ondeugdelijk middel aan deze vereischten? Daartoe dient eerst vast te

staan wat men onder zoodanig object of middel heeft te verstaan.

Men spreekt van een ondeugdelijk object als de materieele daad is gericht op een object, dat uit zijn aard geen object *kan* zijn van de strafbare handeling, b. v. diefstal van eigen geld. Men kan zijn eigen geld niet stelen. Dit zou eene contradictio in terminis zijn, want stelen is het zich onrechtmatig toeëigenen van eens anders zaak, dus met het doel om er zich den eigendom van te verschaffen en bij eigen geld behoeft dit niet, want men heeft er reeds den eigendom over. Zoo is ook nog een duidelijk voorbeeld: doodslag op een lijk.

Doodslag is het dooden van een levend wezen; iets, wat reeds dood is, dus een lijk, kan men niet meer dooden. Van een ondeugdelijk middel spreekt men als de materieele daad is verricht om een gevolg te verkrijgen, dat door die materieele niet te bereiken is. Daarvan is een duidelijk voorbeeld: doodslag door het uitspreken van een tooverformulier of het doodschieten met een geweer, dat niet geladen is.

Bij de beslissing dat poging op een ondeugdelijk

object of met een ondeugdelijk middel niet strafbaar is, moeten wij die poging toetsen aan de drie vereischten (genoemd op pagina 10—12), die aanwezig moeten zijn, zal de poging strafbaar zijn.

Het eerste vereischte, het opzet, is aanwezig. Maar nu stuiten wij op het tweede vereischte: „er zij begin van uitvoering.” Dit bestaat niet, want waar de uitvoering zelve onmogelijk is, daar kan ook geen sprake zijn van begin van uitvoering. Nu komen wij terug tot de vraag: Is de moeder, die, onbekend met de levenloosheid van het kind, de materiele daad van levensberooving verrichtte met het misdadig opzet om te dooden, strafbaar, ja of neen?

Na hetgeen wij aangetoond hebben is de beslissing eenvoudig. Zij is niet strafbaar: zij kan niet een kind dooden, dat reeds dood is. Het object is hier ondeugdelijk.

Ten slotte hebben wij nog bezwaar tegen de woorden: „*voor de eerste maal gepleegd*” (in art. 13 n° 4, W. van 1854). Beter ware het als het was weggelaten, want de oorzaak tot de zachtere strafbepaling is niet gelegen hierin of het misdrijf

voor de eerste of voor de tweede maal is gepleegd, maar in den bijzonderen toestand, waarin de moeder verkeert, een toestand, die hare strafwaardigheid in groote mate vermindert. En die eigenaardige abnormale toestand van de moeder kan immers bij eene tweede bevalling even zoo goed — misschien met een klein onderscheid — voorkomen als bij de eerste partus. Daarbij is het ook in strijd met het beginsel van art. 11 van meergemelde wet aangenomen betreffende de herhaling van het misdrijf of recidive. Waren de woorden: „voor de eerste maal” weggelaten, dan kon de rechter, waar hij zulks noodig oordeelde, de tuchthuisstraf met een derde boven het maximum verhoogen (art. 11 n°. 3, W. van 1854.)

Nu wij hebben uiteengezet welke bezwaren bestonden tegen de bepaling van art. 13 n°. 4 van meergemelde wet, gaan wij over tot de behandeling van artt. 290 en 291 Wetb. van Strafrecht. Om der volledigheidswille moeten wij nog vermelden, dat de wet van 17 September 1870 (Stbl. n°. 162) „tot afschaffing der doodstraf” eene schrede verder ging dan de wet van 1854. Zij liet ook bij kindermoord de toepassing van verzachtende

omstandigheden toe, zoodat volgens art. 9 van de wet van 1854 een jaar gevangenisstraf of 6 maanden cellulaire opsluiting als minimum kon worden uitgesproken.

Nu komen wij tot ons tegenwoordig strafwetboek. Even als voor elk ander misdrijf geldt ook voor kindermoord en kinderdoodslag het minimum van 1 dag. De rechter is aldus geheel vrijgelaten in het toepassen van verzachtende omstandigheden, De maxima zijn voor kindermoord 9 jaar en voor kinderdoodslag 6 jaar, en dus vrij wat lager dan de maxima voor moord en doodslag, n.l. levenslang en 15 jaar.

Verschilpunten tusschen de artt. 290 en 291 Str.wb. en art. 13 n°. 4, W. van 1854.

1°. Het hierboven besproken minimum is in onze wet 1 dag, en in de wet van 1854 5 jaar tuchthuisstraf.

2°. De wet van 1854 onderscheidt niet als het Wb. van Strafrecht kindermoord (art. 291) en kinderdoodslag (art. 290). Het onderscheid tusschen moord en doodslag is dat men bij het eerste misdrijf te doen heeft met praemeditatie of opzet

met voorbedachten rade d. i. opzet, gevormd in kalm overleg en bij het tweede misdrijf is er impetus of haastig opzet, d. i. opzet, gevormd in hevige gemoedsbeweging of affect. Eenigszins anders is het onderscheid tusschen kindermoord en kinderdoodslag. Het is n.l. hierin gelegen of het besluit tot levensberooving is genomen vóór of bij de bevalling.

3°. De wet van 1854 maakte de bepaling van art. 13 n°. 4 slechts voor de ongehuwde moeder. De artt. 290 en 291 daarentegen beperken de gunstige bepaling niet tot de ongehuwde moeder, maar passen haar toe voor *elke* moeder, die handelt onder de werking van vrees voor de ontdekking van hare bevalling. Hier is de bijzondere gemoedsbeweging, de hoogst abnormale psychische toestand, waarin de moeder verkeert onder de werking van vrees, de rechtskundige grond voor de lichtere strafbaarheid.

Nog een voordeel biedt de tegenwoordige strafbepaling tegen dat misdrijf, boven die van de wet van 1854, n.l. dat op die lagere strafbedreiging, vervat in artt. 290 en 291 Wb. van Sr. zich nooit kan beroepen de ongehuwde vrouw, die haar kind van het leven heeft beroofd *niet* uit vrees voor de

ontdekking van hare bevalling, maar om andere redenen, b.v. met het doel om onbezorgd hare losbandige levenswijze te kunnen voortzetten. In elk concreet geval dus vrage de rechter zich zelf af: heeft *deze* moeder gehandeld onder de werking van vrees voor de ontdekking van hare bevalling? Van het antwoord, dat hij hierop zich zelf geeft, hangt af of hij moet toepassen de artt. 290 en 291 dan wel artt. 287 en 289 Wb. v. Sr. Hieruit blijkt dat onze tegenwoordige regeling beter is. Onder de wet van 1854 had de rechter slechts te letten op deze vragen: *a.* Is de moeder ongehuwd? *b.* Is het voor de eerste maal gepleegd? Worden deze vragen bevestigend beantwoord, dan past hij art. 13 n°. 4 toe.

4°. Terwijl bij artt. 290 en 291 alle mogelijke verzachtende omstandigheden in aanmerking kunnen komen, is hiervan volstrekt geen sprake in de wet van 1854. De slotbepaling van art. 13 sluit de verzachtende omstandigheden zelfs *expressis verbis* uit. De schroomvalligheid, waarmede de wetgever nog in 1854 tot de afschaffing der doodstraf overging in gevallen, waarin ze sinds lang vrij algemeen werd afgekeurd, toont zich in de

zorg, waarmede hij het rechterlijk arbitrium in die gevallen nog meende te moeten beperken. In geen geval minder gerechtvaardigd dan voor dit misdrijf. Ons komt het juist voor dat zoo ergens verzachtende omstandigheden in aanmerking moeten worden genomen, het zekerlijk hier het geval is. Terecht heeft de wet van 1870 bepaald, dat bij kindermoord de verzachtende omstandigheden in aanmerking zullen komen.

Bij het nagaan der verschilpunten is het ons gebleken, dat de bezwaren, uit de bepaling van de wet van 1854 voortkomende, in onze artt. 290 en 291 zijn opgeheven. Volgt hieruit dat onze redactie onberispelijk is?

Laten wij dit nagaan.

Art. 290 luidt: „De moeder, die, onder de werking van vrees voor de ontdekking van hare bevalling, haar kind bij of kort na de geboorte opzettelijk van het leven berooft, wordt, als schuldig aan kinderdoodslag, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren.

Art. 291. De moeder, die, ter uitvoering van een onder de werking van vrees voor de ontdek-

king van hare aanstaande bevalling genomen besluit, haar kind bij of kort na de geboorte opzettelijk van het leven berooft wordt, als schuldig aan kindermoord, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren.

Professor H. VAN DER HOEVEN ¹⁾ doet de vraag of er wel reden voor bestaat, dat men tusschen kindermoord en kinderdoodslag niet hetzelfde verschil heeft gemaakt als tusschen moord en doodslag. Om deze vraag te beantwoorden behoort men in de eerste plaats te letten op den grond van het verschil tusschen moord en doodslag en te onderzoeken of dit verschil bij het misdrijf van artt. 290 en 291 kan voorkomen. Op het eerste punt geven artt. 287 en 289 van het Strwb. antwoord. Moord is doodslag met voorbedachten rade en wat onder voorbedachten raad of praemeditatie verstaan wordt, is weinig of niet bestreden. Het is een eigenaardige vorm van opzet, die bij meerdere misdrijven kan voorkomen, maar alleen bij

1) De vraag: „mag het Wetboek van Strafrecht ongewijzigd ingevoerd worden?” beantwoord door Mr. H. VAN DER HOEVEN, pagina 130.

enkele tot eene bijzondere qualificatie leidt en berust op een verschil, dat zich bij het vormen van het opzet kan voordoen.¹⁾

De mensch wil een zeker gevolg verkrijgen, bewogen door een zeker motief: daartoe moet hij eene materieele daad verrichten. Zoodra hij dus volkomen bewust is van zijn oogmerk, gaat hij met zich zelve te rade welke daad hij zal verrichten. Dit is dan het beraad, hetwelk met een besluit of conclusie eindigt; nu weet hij voor zich zelve welke daad noodig is om het beoogde doel te bereiken. Op dat besluit nu richt zich de wil en men maakt er dus een voornemen van. Hiermede is het opzet geboren. Dit alles kan onder zeer verschillende omstandigheden geschieden. Het kan langzamer of sneller geschieden; het geschiedt soms zoo snel, dat men de verschillende momenten ter nauwernood kan onderscheiden. Op zich zelve maakt dit geen verschil. Maar van veel belang is het verschil in gemoedsstemming waaronder het geschiedt.

1) Wij volgen hier de verhandeling van Professor POLS, over opzet en schuld, in het Tijdschrift voor Strafrecht II, pag. 93 vlg.

Komt nu het voornemen tot stand op rustige, kalme wijze, dan noemt men het opzet praemeditatie of opzet met voorbedachten rade. Hierbij zal het beraad in den regel langdurig zijn. „In den regel” zeggen wij; dus 't behoeft niet altijd zoo te zijn, want men kan evengoed *snel* en in koele bloede met zich zelve te rade gaan. Is het voornemen echter tot stand gekomen onder de werking eener hevige gemoedsbeweging, onder eene gemoedsverstoring of affect, dan noemt men het opzet impetus of haastig opzet. Men moet aannemen, dat, als het affect zoo snel opkomt en zoo heftig werkt, dat tusschen het ontstaan van het opzet en de uitvoering daarvan bijna geen tusschenruimte kan bestaan, er dan geen praemeditatie is, maar impetus.

Maar als er geen effect is te constateeren, dan kan de min of meer lange duur tusschen het eerste opkiemen van het opzet en de uitvoering daarvan eene gewichtige aanwijzing zijn van praemeditatie. Ze *kan* eene aanwijzing zijn zeggen wij, maar is volstrekt niet een bewijs daarvoor; want evenmin als lange duur haastig opzet uitsluit — het affect kan immers langen tijd duren — evenmin sluit

korte duur praemeditatie uit, want, zooals wij te voren reeds zeiden, men kan evengoed snel en in koelen bloede met zichzelf te rade gaan. Bij moord nu is het voornemen op rustige, kalme wijze tot stand gekomen: dit kan lang, het kan ook kort duren zooals wij reeds vermeldde. Het opzet is hier praemeditatie. Bij doodslag daarentegen is het voornemen tot stand gekomen onder de werking eener min of meer hevige gemoedsbeweging, dus in affect, hetgeen in den regel kort zal duren. Is het hier betoogde juist, dan is het duidelijk dat dit verschil bij het eigenaardige misdrijf van artt. 290 en 291 niet kan voorkomen. Van voorbedachten raad in den zin van art. 289 kan eigenlijk nimmer sprake zijn, daar de strafvermindering door den wetgever uitdrukkelijk wordt vastgeknoopt aan een eigenaardig affect, vrees voor de ontdekking der bevalling, die het kalme beraad, noodig om voorbedachten raad aan te nemen, uitsluit.

Zoowel het geval van art. 291 als dat van art. 290 zou, zoo deze artikelen niet bestonden, onder de strafbepaling van art. 287 vallen. Van daar ook dat de strafvermindering ingevolge art. 292 alleen voor de moeder geldt, terwijl ook de daad der

moeder, bij wie dat bijzondere affect niet aanwezig was, als doodslag of moord naar de onderscheiding van artt. 287 en 289 strafbaar blijft. Waar het affect aanwezig is, kan daarentegen alleen van doodslag sprake zijn.

Is daarom de onderscheiding ten onrechte gemaakt? In geenen deele. Terecht heeft de wetgever aangenomen, dat het eigenaardig affect der zwangere moeder, die de geboorte van de getuige van haren misstap met angst te gemoet ziet, in hooge mate vermeerderd wordt door de bevaling zelve, deels door het gevoel dat het gevreesde oogenblik onvermijdelijk daar is, deels door den fysieken toestand der barende vrouw. Het eenige bezwaar, dat men tegen de onderscheiding zou kunnen hebben, is de naam van *kindermoord* voor een feit dat in werkelijkheid met doodslag gelijk staat. Het ook reeds onder den C. P. gevestigde spraakgebruik, waarop reeds te voren opmerkzaam is gemaakt, heft echter veel van dit bezwaar op.

In genoemd werk van Prof. VAN DER HOEVEN vinden wij nog over een ander punt eene opmerking, met welke wij ons evenmin kunnen vereenigen niettegenstaande onzen eerbied voor de opinie van

den vermaarden criminalist. Wij lezen in zijn werk:
 „§ 288 van het Oostenrijksche ontwerp strafwb. luidt:
 „Eine Mutter, welche während oder gleich nach
 „der Geburt ihr Kind tödtet... *oder es durch*
 „*absichtliche Unterlassung des bei der Geburt nöthigen*
 „*Beistandes um das Leben kommen lässt etc.*” Zouden
 „onze artikelen ook niet eene dergelijke aanvulling
 „behoeven? De moeder, die haar pasgeboren kind
 „totaal hulpeloos laat liggen zonder zelve eenige
 „handeling te begaan, welke den dood kan veroor-
 „zaken, de moeder, die uitsluitend *nalaat*, kan niet
 „gezegd worden haar kind van het leven te hebben
 „*beroofd*. Berooven is een actief begrip: wie vol-
 „komen passief blijft, kan niet berooven.”

Oogenschijnlijk is deze redeneering zeer logisch en het is ons inziens zeker wenschelijk dit geval met levensberooving gelijk te stellen; toch houden wij die redeneering voor onjuist en wel op deze gronden.

Wat verstaat men onder eene strafbare handeling?

Eene strafbare handeling is eene handeling, hetzij verrichting (*commissio*) hetzij verzuim (*omissio*), door de wet onder bedreiging met straf verboden.

Dus hieruit volgt van zelf dat hare handeling, de omissio, bestaande in de absichtliche Unterlassung des bei der Geburt nöthigen Beistandes wel degelijk valt onder het begrip van de bepalingen, vermeld in artt. 290 en 291 Wb. v. Sr. Juist door haar nalaten van hetgeen ze had moeten doen, heeft ze haar oogmerk bereikt en heeft daardoor haar kind wel degelijk van het leven beroofd. Hiertoe is volstrekt niet eene commissio noodig: door de omissio bereikt zij evengoed haar misdadig doel. Wat Prof. VAN DER HOEVEN zegt: „berooven is een actief begrip: wie volkomen passief blijft kan niet berooven”, is slechts schijnbaar juist. Door passief te blijven kan men wel degelijk eene handeling van een actief begrip verrichten, b. v. de wisselwachter, die opzettelijk gevaar doet ontstaan voor een trein, door den wissel *niet* te verzetten, de kustlichtwachter, die opzettelijk een schip doet verongelukken door 't kustlicht *niet* aan te steken, blijft passief. Toch zal niemand aarzelen art. 287 of 289 op hen toe te passen, wanneer ze passief bleven met het oogmerk een bepaald persoon, die zich in dien trein of in dat schip bevond, het leven te doen verliezen.

Wij komen dus tot de conclusie dat onze artikelen de bedoelde aanvulling niet behoeven. Ja, wij gaan nog een stap verder door te beweren dat die aanvulling zelfs kwaad zou kunnen doen. Stel dat de moeder, door de voorzorgsmaatregelen na te laten, die zij had moeten nemen, haar kind van het leven heeft beroofd, dan kan die strafbare handeling vallen onder de bepaling van art. 307 Sr., want aan haar is de dood te wijten van haar kind. Dit is het geval als er geen opzet in het spel is b.v. bij de moeder die voor het eerst bevalen is, met welke omstandigheid, n.l. de bevalling, zij geheel onbekend is, of die door eene ontijdige partus is verrast en dus geen voorzorgsmaatregelen heeft kunnen nemen of desnoods niet heeft geweten dat zij het doen moest, al was die bevalling tijdig. Deze onze opinie vinden wij gestaafd in de uitspraak van de Amsterdamsche rechtbank, gedaan op den 31sten Januari 1889 ¹⁾ en ook in de uitspraak van de Haagsche rechtbank gedaan op den 24sten Maart 1890 ²⁾. Ware die aanvulling in

1) P. v. J. 1889. No. 14.

2) P. v. J. 1890. No. 23 behandeling der zaak en in No. 25 de uitspraak.

onze wet opgenomen, dan kon die door ons bedoelde strafbare handeling nooit vallen onder art. 307 Sr., maar moest steeds gebracht worden òf onder art. 290 òf onder art. 291. Dit zou strijden met den geest der wet en dus den rechter dwingen tot eene onrechtvaardige beslissing.

Eene enkele opmerking omtrent de redactie van art. 291 zij ons ten slotte nog vergund, eene opmerking die trouwens ook art. 289 betreft. Is het woord *opzettelijk* niet overbodig? Strikt genomen is dit het geval, al schaadt de overtolligheid niet. De moeder, die, ter uitvoering van een onder de werking van vrees voor de ontdekking van hare aanstaande bevalling genomen besluit, — bij welk besluit opzet natuurlijk *moet* bestaan — haar kind bij of kort na de geboorte van het leven berooft, heeft natuurlijk opzettelijk de strafbare handeling gepleegd. Hoe zou men een reeds te voren genomen besluit zonder opzet kunnen volvoeren? Dit is onzes inziens eene contradictio in terminis.

Naar aanleiding van de hier besproken artikelen werden eenige interessante strafzaken beslist, die wij ten slotte nog kort wenschen te bespreken.

De eerste zaak, die wij zullen bespreken, is die, welke voor de Amsterdamsche rechtbank in het midden van Januari 1889 is behandeld ¹⁾.

De feiten waren de volgende:

Eene zekere 24jarige M. S. had verboden omgang gehad met haren zwager, tengevolge waarvan zij in zwangeren toestand was geraakt. Ze beviel op een' tijd, waarop ze niet gerekend had en dat wel in een bed, waar ze sliep naast een' ouderen ziekelijken broeder, iets wat niet zoo ongewoon is bij het volk in de lagere standen, dat niet zoo'n fijn gevoel van kieschheid heeft als wij. Zij gevoelde dat het kind haar ontschoot en eenige beweging maakte; voorzichtig, om niet de aandacht van haren broeder te trekken, lichtte zij de deken op en bemerkte dat het kind, met het hoofdje vooruit, haar verlaten had en nu met het gezichtje in de kussens lag. Bijgekomen van het doorgestane leed kwam ze tot de ontdekking dat het kind geen beweging meer maakte en dus dood was. Toen stond ze op, wikkelde het lijkje in een laken, wierp het in een emmer en vervolgens naar buiten gaande,

1) P. v. J. 1889. No. 8.

in de sloot, die op eenigen afstand van hare woning lag. Het lijkje werd echter gevonden en M. kwam tot eene volledige bekentenis. Bij de lijkschouwing bleek dat het lijkje afkomstig was van een voldragen en levend kind, dat gestorven was wegens gebrek aan zuurstof in de longen. Blijkbaar had het geen verzorging gehad en door zijne ligging in bed was de ademhaling belemmerd. Het stond vast dat het reeds dood was, toen de moeder het in een emmer wierp, daar anders aanwezigheid van stofjes in mond en longen het wel zou verraden. De oorzaak van den dood was dus dat het kind geen verzorging had gehad en in bed was gestikt. De beklagde ontkende het kind met opzet te hebben laten doodgaan. In den toestand, waarin zij verkeerde, liggende naast haren broeder, dorst zij zich niet te bewegen, nog minder zich met het kind bezig te houden en later voelde zij het niet meer bewegen en dacht dat het dood was. Het O. M. neemt een uitvoerig requisitoir. Het behandelt deze 3 vragen:

1°. Is de feitelijke voorstelling juist, dat de beklagde haar kind niet verzorgde?

2°. Is hier het opzet om te dooden aanwezig?

3°. Welk motief bestond er om het kind te dooden?

De eerste vraag is gemakkelijk te beantwoorden. De moeder, bevallen zijnde, dorst zich niet te verroeren en dus nog minder het kind te verzorgen, dat onder de dekens lag, zoodat de oorzaak van den dood was het gemis aan lucht.

En nu de tweede vraag. Door eene vrij gewaagde redeneering komt de ambtenaar van het O. M. tot de conclusie dat hier opzet is te constateeren. Hij redeneert aldus: Elk denkend wezen moet begrijpen dat het kind, gelijk het daar lag, moest sterven: beklagde is een denkend wezen, was op dat oogenblik in staat te denken, zooals uit eene kleine omstandigheid bleek, ergo ze moet begrepen hebben dat het kind ging sterven. En daar van haar wilsvermogen blijkt uit de uitdenwegruiming van het lijkje, komt spreker tot de conclusie dat zij den dood gewild heeft.

Het derde punt werd aldus beantwoord: het motief was hare schande te bedekken voor haren broeder en andere menschen. —

Opmerking verdient dat de ambtenaar van het O. M. evenmin als wij de aanvulling van art. 290

uit § 228 van het Oostenrijksche ontwerp, door Prof. VAN DER HOEVEN noodzakelijk geacht, noodzakelijk achtte.

Zeer terecht merkte de toegevoegde verdediger op dat het verkeerd was om aan de beklaagde in de eerste oogenblikken na eene zeer pijnlijke bevalling, iets wat geconstateerd was, zooveel zekerheid van denken en willen toe te schrijven. Op het oogenblik dat zij zooveel kracht had om naar het kind te kijken, was het reeds beweging- en levenloos, zoodat van opzet geen sprake kan zijn. Uit niets was gebleken dat zij er zelfs aan gedacht had om het kind te dooden: er was mitsdien geen spoor te vinden van opzettelijke levensberooving onder de werking van vrees voor de ontdekking van hare bevalling, strafbaar ingevolge art. 290 Sr. Hoogstens was beklaagde strafbaar volgens art. 307, daar het bewezen was dat zij niet direkt gezorgd had voor de noodige verzorging om het kind in het leven te houden, met andere woorden dat de dood van het kind aan haar te wijten was. Aldus luidde ook de uitspraak. De rechtbank sprak haar vrij van de aanklacht van doodslag, doch verklaarde haar schuldig aan het veroorzaken

van den dood door nalatigheid en veroordeelde haar deswege tot 9 mnd. gevangenisstraf¹⁾).

Een ander geval, dat vermelding verdient, werd medio Maart 1890 voor de Haagsche rechtbank behandeld en op den 24sten Maart beslist.

De feitelijke toedracht dezer zaak is de volgende :

Eene 21jarige ongehuwde dienstbode beviel in den vroegen morgen, zittend op 't privaat, van een voldragen kind, dat, volgens hare bewering, dood ter wereld kwam. Zij haalde het uit het privaat — ruim 3 uren daarna —, legde het in een koffer, wikkelde het later in een doek en legde het in dien toestand in een hofje in de Van der Duijnstraat in den Haag.

De substituut-officier oordeelde kindermoord bewezen, eischte deswege eene veroordeeling tot eene gevangenisstraf van 6 jaren met de opmerking dat, bij niet-aanneming van het opzet, art. 308 toepasselijk zou zijn, als zijnde in elk geval de dood van het kind veroorzaakt door de schuld der moeder.

De rechtbank nam aan dat noch het gevorderde

1) P. v. J. 1889. N°. 14.

opzet, noch de gevorderde schuld bewezen was, op grond waarvan de beklaagde deswege vrijgesproken werd, maar verklaarde haar schuldig aan het verbergen van een lijk met het oogmerk om de geboorte te verhelen en veroordeelde haar tot eene gevangenisstraf van 6 mnd. volgens art. 151 Sr.¹⁾.

Tot juiste beoordeeling strekke het volgende:

Het was op den 23sten December 1889 's morgens vroeg om 5 uur dat beklaagde, in eene lastige houding gezeten, van het kind beviel. Hierop zich verwijderd hebbende, kwam zij op dien morgen tegen half negen naar het lijkje kijken, — want naar hare meening was het kind toch reeds dood — hetwelk nog niet was weggezonden en beproefde met een stok het in de diepte te duwen. Daar dit haar niet gelukken wilde, haalde zij het er uit en legde het eerst in een koffer. Later legde zij het lijk, in een doek gewikkeld, in genoemd hofje.

Bij het visum repertum werd geconstateerd dat het lijk afkomstig was van een voldragen kind, dat na de geboorte geleefd had, en dat de dood moest worden toegeschreven aan eene wonde in

1) P. v. J. 1890. No. 23 en 25.

't hart toegebracht met een scherp werktuig. De beklaagde echter ontkende ten stelligste een scherp voorwerp in handen te hebben gehad, zoodat nu tusschen pleiter en deskundige een levendig debat ontstond over het ontstaan dier wonde. Deze behoefde volstrekt niet door beklaagde te zijn veroorzaakt: er bestond toch mogelijkheid, volgens de bewering van den pleiter, dat ze aan het lijk toevalliger wijze was toegebracht, terwijl het op het politiebureau lag, waarheen het vervoerd was, toen het gevonden werd. Ze zou ook kunnen zijn veroorzaakt door den val in het privaat; maar deze mogelijkheid was uitgesloten omdat uit een onderzoek naar de inrichting van het privaat gebleken was, dat daarin hoegenaamd geen scherpe kant was te vinden.

Het O. M. kwam tot het volgende requisitoir: veroordeeling wegens kindermoord tot 6 jaren gevangenisstraf. De gronden, waarop dit requisitoir steunde, zullen wij nu zien. De substituut-officier nam aan dat het kind had geleefd en door een steek met een scherp voorwerp was gedood. (Zeer verklaarbaar is het, dat het O. M. het praatje van den advokaat, dat de wonde toevallig op het politie-bureau kon zijn aangebracht, hoe aardig ook

gevonden, niet aannam.) Daaruit volgde echter tevens dat het opzettelijk moest zijn gedood, nu bleek, dat het die wond door het vallen in het privaat niet had kunnen bekomen. En dan volgde hieruit weer noodzakelijk :

1°. dat de moeder het moest hebben gedood, want er was — dit volgde uit de verklaring der moeder zelve — niemand anders bij geweest; zij alleen had het kind in hare macht gehad.

2°. dat de moeder, naar het privaat gaande, het scherp werktuig had medegenomen, zich dus vóór de bevalling had voorzien van het wapen, waarmede het kind gedood was, zoodat het voornemen om te dooden reeds bestond vóór de bevalling.

Tegen het requisitoir van het O. M. voerde de toegevoegde verdediger in een uitvoerig betoog, doch op zwakke gronden, aan, dat door het visum repertum niet was bewezen, dat het kind geleefd en krachtig geademd had en verder dat het opzet, veelmin de voorbedachte raad was aangetoond. Pleiter achtte de bewering van het O. M., dat beklaagde een mes zou hebben meegenomen om het kind te dooden, onhoudbaar. Immers de ver-

klaring van beklagde, — zoo sprak hij — dat zij niet wist, dat zij op dat oogenblik bevallen moest, is alleszins aannemelijk, daar toch in den regel vrouwen, die voor het eerst baren, meenen dat zij aandrang tot defaecatie gevoelen, zoodat beklagde, toen zij zich naar het privaat begaf, zeer goed in de meening kon verkeeren, dat zij niet bevallen moest.

Wij zullen ons onthouden van critiek op hetgeen pleiter beweerde, maar willen dan toch deze vraag doen: Als beklagde niet wist, dat zij moest bevallen, waarvoor nam zij dan een scherp werktuig mede, toen zij zich naar het privaat begaf?

De rechtbank sprak beklagde vrij zoowel van kindermoord als van kinderdoodslag, doch verklaarde haar schuldig aan het misdrijf van art. 151, n.l. het verbergen van een lijk met het oogmerk om de geboorte te verhelen en veroordeelde haar deswege tot 6 maanden gevangenisstraf.

Waarom sprak de rechtbank vrij? De reden is ons niet bekend, omdat alleen de beslissing, niet het vonnis zelf of de motieven in het Paleis van Justitie worden medegedeeld.

Alhoewel de gronden, waarop die vrijspraak

steunt, ons niet bekend zijn, gelooven wij toch te mogen aannemen, dat de rechtbank vrij sprak niet omdat zij overtuigd was van de onschuld der moeder. Waarschijnlijk was de rechter *in gemoede* overtuigd, dat de zaak geschied was, zooals het O. M. haar voorstelde, want anders zou zij, art. 151 toepassende, niet het maximum hebben opgelegd. Maar volgens onze wet is gemoedelijke overtuiging niet voldoende tot veroordeeling en achtte de rechter het positief gestelde bewijs, dat, bij de ontkentenis van beklaagde, zuiver een bewijs door aanwijzingen was, te zwak.

Bovendien zijn er tal van omstandigheden, die op het oordeel van den rechter invloed kunnen hebben uitgeoefend, die uit het verslag niet blijken. — Gevallen van kindermoord zijn soms zulke jammergeschiedenissen, de schuldige moeder is soms zelve zulk een beklagenswaardig slachtoffer van anderen, boezemt soms zulk een innig medelijden in, dat het voor den rechter een zeer harde plicht wordt te veroordeelen. In zulk eene stemming komt men er onwillekeurig toe om strenger eischen te stellen aan de volledigheid van het bewijs, dan men in eene andere stemming zou doen, vooral

als men het feit anders kan qualificeeren, zoodat het toch niet geheel straffeloos blijft.

Nu zal men wellicht zich zelven afvragen op welken grond wij meenen dat de rechtbank, alhoewel beklaagde vrijsprekende van het haar ten laste gelegde misdrijf, niet overtuigd was van hare onschuld. De oorzaak van die opinie van ons is dat de rechtbank, in het onderhavige geval art. 151 Strfr. toepassende, het maximum der straf oplegde. Deze gestrengheid deed bij ons onwillekeurig het vermoeden rijzen, dat de indruk, door den rechter bij het onderzoek bekomen, der beklaagde niet gunstig was en dat zich in deze het geval heeft voorgedaan, dat de rechter in gemoede verre van overtuigd was van de onschuld, maar het positief bewijs door de ten processe bewezen aanwijzingen te zwak achtte om het wettelijk bewijs op te leveren.

Tot eene andere opmerking geeft aanleiding eene zaak, welke den 9^{den} Augustus 1888 voor de Amsterdamsche rechtbank werd behandeld en waarin uitspraak werd gedaan op den 16^{den} Augustus. ¹⁾

De feiten waren de volgende:

1) P. v. J. 1888 N°. 98.

Eene 25jarige dienstbode werd van kinderdoodslag beschuldigd en legde voor den rechter van instructie de volgende volledige bekentenis af. Op het einde van het vorige jaar — dus in 1887 — kwam zij met schrik tot de ontdekking, dat zij, tengevolge van hare vrijage, in zekere positie was. Deze schrik ging over in een voortdurend grooter wordenden angst, toen haar vrijer haar in den steek liet en verklaarde niets te willen weten van het kind, waarvan zij zou bevallen. Zij wist haren staat goed te verbergen voor hare meesteres, die alle reden had om tevreden te zijn over haar. Zij verkeerde dus onder de werking van vrees en voor de ontdekking van hare op handen zijnde bevaling en voor de ontdekking door hare meesteres, hoe lichtzinnig zij gehandeld had. Vandaar dat zij, toen zij, het onvermijdelijk oogenblik gekomen zijnde, de eerste kreten hoorde, overweldigd door den angst dat hare meesteres het hooren en naar haar komen zou, in een oogenblik van radeloosheid een zakdoek nam, dien stijf om den hals van het wicht snoerde en dit daarop in een kistje legde, op welke plaats het 2 dagen daarna door den geneesheer dood werd gevonden.

De getuigen werden gehoord, hunne verklaringen en inlichtingen luidden zeer ten gunste van beklaagde. Het visum repertum leidde tot de volgende conclusies:

- 1°. het kind was een voldragen vrucht.
- 2°. het had geleefd en krachtig geademd.
- 3°. het was gestorven door verstikking.

4°. de oorzaak van de verstikking was de omsnoering van het strottenhoofd met den zakdoek.

Het O. M. zich vereenigende met het rapport van deskundigen, luidt het requisitoir: veroordeeling wegens kinderdoodslag tot 1 jaar gevangenisstraf.

De rechtbank, ongeveer van hetzelfde gevoelen zijnde als het O. M., verklaarde haar schuldig aan den haar ten laste gelegden kinderdoodslag en veroordeelde haar deswege tot eene gevangenisstraf van 18 maanden.

Ten opzichte van het vierde punt rijst echter een twijfel. Was werkelijk de verstikking veroorzaakt door de omsnoering van den hals met den zakdoek? Bij het onderzoek toch bleek dat in het visum repertum niet alleen eenige der meest typische verschijnselen van den stikkingsdood werden gemist, zoodat dit dus niet onomstootelijk vast

stond, maar daarenboven waren er omstandigheden bekend geworden, die het wel mogelijk maakten dat die stikking *niet* door den zakdoek was veroorzaakt, maar door iets anders. Uit het visum repertum zelf was gebleken dat op het strottenhoofd eene ontvelde plek was geconstateerd en deze verwonding kon niet een gevolg zijn van de omsnoering door den zakdoek. Het gestolde bloed achter het strottenhoofd wees bovendien op eene meer locale drukking. Het is dus zeer wel mogelijk dat beklaagde in haren angst òf bij het hooren van het geschreeuw òf bij de bevalling zelve, zonder het te weten, haren duim op het halsje gedrukt heeft en later den doek er nog omgewonden had. Dat zij zelve zich zulks niet herinnerde zegt nog niets, want omtrent de geheele toedracht der zaak had zij geen duidelijke voorstelling meer. En indien die drukking wezenlijk was veroorzaakt, kon de rechtbank dan aannemen dat de oorzaak van den dood was geweest de omsnoering door den zakdoek en niet het toedrukken door den duim? Ons inziens stond het volstrekt niet vast welk feit de dood heeft bewerkt.

Neemt men nu aan, wat ons het aannemelijkst

voorkomt, dat de vingerdruk de oorzaak van den dood was geweest, dan rijst de vraag of geen vrijspraak had moeten volgen, zelfs al nam men aan dat de vingerdruk opzettelijk was gepleegd. In dien zin althans werd in 1885 in een analoog geval door het Hof te Amsterdam beslist¹⁾. In dat geval was aan den hals van het lijkje niet alleen een stijf omsnoerende band van een boezelaar gevonden, maar ook werd aan het strottenhoofd een donkerbruine ronde plek waargenomen. De eerstbenoemde deskundigen aarzelden niet te verklaren, dat de dood was veroorzaakt door de omsnoering, hetgeen der beklaagde ook ten laste was gelegd. Later werden andere deskundigen benoemd, twee hoogleeraren, en deze waren van meening dat het bandje de verstikking niet had kunnen teweegbrengen, omdat, zoo dit wel het geval was, de indruk om den hals, door de snoering veroorzaakt, typisch circulair had moeten zijn. Verder verklaarden zij, dat de plek aan het strottenhoofd veeleer wees op eene andere gewelddaad op die plaats. Het gevolg was dat het Hof de

1 P. v. J. 1885. N°. 3, 6, 14.

beklaagde vrijsprak, omdat de oorzaak van den dood, zooals die was ten laste gelegd, niet bewezen was.

De jongste medegedeelde beslissing viel in eene strafzaak, die op den 28sten October 1890 voor de rechtbank te Middelburg werd behandeld.

Deze zaak verdient onze aandacht, omdat daarin de vraag werd beslist wanneer de bevalling moet geacht worden te zijn ingetreden, welke beslissing den knoop doorhakt bij het dilemma of wij te doen hebben met het misdrijf van art. 290 of van art. 291 Sr.

De zaak was deze:

Eene zekere M., verkeerende in eenen vergesvorderden staat van zwangerschap, had, toen zij hare bevalling voelde naderen, onder de werking van vrees voor de ontdekking van die bevalling, het besluit genomen om het kind, mocht het levend ter wereld komen, te dooden. Met dat doel begaf zij zich naar een naburig boschje, waar zij, gezeten op de helling van eene sloot, het kind, dat zij ter wereld bracht, van het leven beroofde.

Men zou geneigd zijn in dit geval kindermoord aan te nemen, — hetgeen haar ook ten laste was gelegd — daar het besluit genomen was voor het oogenblik der geboorte, hetgeen beklagde zelve bekend had. Evenwel sprak de rechtbank haar vrij van kindermoord, doch verklaarde haar schuldig aan kinderdoodslag ¹⁾ en wel terecht.

De deskundige n.l. had op de tot hem gerichte vraag wanneer het tijdstip der bevalling intreedt, als zijne zienswijze medegedeeld, dat die geacht moet worden te zijn ingetreden zoodra het eerste wee wordt gevoeld. En daar beklagde het besluit tot levensberooving genomen had op het oogenblik, dat zij de weeën gevoelde, moest zij beschouwd worden het misdadig voornemen gevormd te hebben bij de bevalling, zoodat het feit viel in de termen van art. 290 Sr.

1) W. 5946.

STELLINGEN.

I.

De erkenning van een natuurlijk kind is bewijsgrond van de afstamming.

II.

De echtscheiding komt tot stand door het vonnis en van af het oogenblik, waarop dat vonnis is gewezen, doch onder voorwaarde dat het ingeschreven worde.

III.

De langstlevende der ouders, die voogd is over

zijne kinderen, vereenigt in zich en het ouderlijk gezag en de voogdij.

IV.

De titel van vruchtgebruik van een schip moet worden ingeschreven in de openbare daartoe bestemde registers.

V.

Art. 158 W. v. K. huldigt het stelsel van materieele legitimatie en art. 164 het stelsel van formeele legitimatie, tenzij er verzet gedaan is.

VI.

De regresplicht rust niet op den onvolledig geëndosseerde, die verder endosseert.

VII.

Als de failliet over eene zaak uit zijnen boedel beschikt, is deze handeling relatief nietig.

VIII.

In het faillissement is de curator vertegenwoordiger van den failliet, doch niet rechtstreeks, maar in zijne kwaliteit van vertegenwoordiger van de schuldeischers.

IX.

De parlementaire praktijk om een aangevraagd cijfer, op de begrooting voorkomende, te verhoogen, is in strijd met den aard der begrooting.

X.

Het kind, waarvan de koningin nog niet zwanger

was bij den afstand des konings, kan nooit eenig recht doen gelden op den troon.

XI.

Wanneer er eene koningin aan de regeering is, behoort de eed van trouw afgelegd te worden aan de *koningin*.

XII.

De koning, vóór zijn 18de jaar in den echt getreden, is daardoor niet meerderjarig jure publico.

XIII.

In een verwisselingsgeval bestaat slechts ééne handeling n.l. de opzettelijke handeling.

XIV.

In een afdwalingsgeval heeft men te doen met

twee handelingen n.l. eene opzettelijke en eene culpose handeling.

XV.

In artt. 289 en 291 Sr. is het woord „opzettelijk” overbodig.

XVI.

Of men te doen heeft met daderschap of met medeplichtigheid hangt af van het opzet, waarmede gehandeld is.

XVII.

Hij, die ingevolge art. 86 Sv. zich in verzerde bewaring bevindt en wien door den president der rechtbank volgens art. 132 Sv. een raadsman is toegevoegd, is niet verplicht om gebruik te maken van diens bijstand.

XVIII.

De bepaling van art. 402 W. v. K. is een
indirekt executiemiddel.

